

Právní dějiny

Ladislav Vojáček

Základní pojmy

Obecně k vývoji státu ve středověku a na začátku novověku

■ 1. patrimonální pojetí státu

- středobodem státní organizace ve středověku panovník
- soukromoprávní pojetí státu

2. stát jako právnická osoba →

- a) nejdříve moc v rukou panovníka a stavů
- b) za absolutismu panovnické samovlády, centralizace států a byrokratizace státního aparátu
- c) dělba moci v konstitučních státech
- d) mocenské monopol ve státech sovětského a fašistického typu

Středověké a raně novověké právo

= velmi pestrá paletu různých **forem**, **pramenů** a **oblastí** práva

- jejich podoba, význam a vzájemné relace se měnily v čase
- můžeme rozlišovat mezi
  1.
    - a) právem nepsaným
    - b) právem psaným
  2.
    - a) obyčejovým právem
    - b) právem zachyceným v normativních právních aktech
    - c) právem vzešlým z rozhodování soudů
  3.
    - a) zpočátku relativně jednotným právním řádem
    - b) pozdějším právním partikularismem
    - c) prvky moderního pojetí práva (za absolutismu)

Formy práva

- jejich podoba, význam a vzájemné relace se měnily v čase
- právo nepsané
  - dlouho (až do kodifikací) jasně dominovalo
  - i nejstarší zákony vyhlašovány ústně
- právo psané
  - písemná podoba není podmínkou platnosti
  - zapisování sněmovních usnesení do zemských desek

Prameny práva

= vnější formy, v nichž je zachycen obsah právních vztahů (= prameny práva ve formálním smyslu)

- právní obyčeje
- normativní právní akty
- precedenty
- normativní smlouvy

Právní obyčej

= pravidlo chování

- vytvořené ve společenském povědomí
- opírající se o všeobecné přesvědčení obyvatelstva a aplikujících orgánů o jeho správnosti a
- pro případ porušení sankcionované státem

Normativní právní akty

a) původně

- panovník

b) v době stavovské monarchie

- panovník + stavovský sněm
- městské, vrchnostenské a d. orgány

c) za absolutismu

- panovníci
- vrchnosti, městské orgány

+ církevní orgány

Soudcovská tvorba práva

- precedens
- typické pro anglosaské právo

Právní knihy

- = soukromé zápisy platného práva
- = pouze prameny poznání práva,
ale ...

Oblasti středověkého práva

- 1. šlechtické (zemské) právo
- 2. partikulární práva
  - a) městská práva
  - b) horní právo
  - c) selská (vrchnostenská) práva
  - d) viničné (horenské) právo
  - e) lenní právo
  - +
  - d) kanonické právo
  - e) (římské právo)